

[Finansministeren.]

så jeg har i hvert fald affundet mig med, da provenutabet også er forholdsvis ringe, at man rækker industrien en hjælpende hånd på dette område.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om afgift af spiritus, vin og øl.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

Ændringsforslagene nr. 1 og 2, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 3 og § 2, således ændret,

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om omsætningsafgift af chokolade- og sukkervarer m. m.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om afgift af parfumer, toiletmidler m. v.

§§ 1 og 2, ændringsforslag nr. 1 om en ny affattelse af § 3, § 3 i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 4 og § 4 i den ændrede affattelse
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om forbrugsgrænsende foranstaltninger.

Lovforslagets §§ 1-3 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om forskellige forbrugsafgifter.

Lovforslagets §§ 1-2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (From): Jeg stiller forslag om, at de 6 lovforslag går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen udtaler sig mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om afsætning af danske landbrugsvarer m. m.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 159) findes i tidenden sp. 4615, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1513).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Første næstformand (From): Sammen med denne sag foretages de tre følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om en kornordning for høstårene 1967-68 og 1968-69.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 160) findes i tidenden sp. 4615, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1513).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om tilskud til forbrugerpriser på mejeriprodukter.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 161) findes i tidenden sp. 4615, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1513).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om afsætning af frisk dansk frugt og danske gartneriprodukter.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 162) findes i tidenden sp. 4615, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1513).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om deres overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Chr. Rasmussen: Som det fremgår af betænkningen, har udvalget afholdt 4 møder og herunder haft samråd med landbrugsministeren. Endvidere har udvalget modtaget en lang række deputationer og skriftlige henvendelser, hvoraf nogle har gjort et vist indtryk på udvalgets medlemmer. Det ville imidlertid være umuligt for mig at fremhæve den ene for den anden, da det stort set forholder sig således, at henvendelserne er vidt forskelligt bedømt af de enkelte medlemmer af udvalget, hvilket i sig selv er et udtryk for, at en støttelovgivning af denne art ikke kan gennemføres, så alle parter finder sig rimeligt tilgodeset.

Der er dog et enkelt område — det kan godt forekomme lidt tyndt, men det er med hensyn til bryggerierne. Her synes afgifterne i henhold til kornloven at have en noget ejendommelig virkning, idet der er en forskellig afgift, efter som man udfører malt eller maltprodukter, eller man udfører det færdige ølprodukt, og vi vil gerne i udvalget have lov til at se på dette forhold endnu en gang mellem anden og tredje behandling.

Der kunne være adskilligt at sige om hele denne lovgivning, men det skal jeg på nuværende tidspunkt afholde mig fra. Vi kommer jo i den nuværende situation ikke uden om støttelovgivninger for landbruget,

og helt retfærdigt og rigtigt kan det næppe blive.

Der er stillet 2 ændringsforslag til lovforslaget om afsætning af danske landbrugsprodukter. Nr. 1 er stillet af udvalget og tiltrådt af ministeren, og det går ud på, at der af det beløb, der er stillet til rådighed for mælkesektoren, overføres 5 mill. kr. til rationalisering af kontrolforeningernes arbejde. Jeg anbefaler at stemme for dette forslag.

Ændringsforslag nr. 2 er stillet af socialistisk folkeparti og går ud på, at der af rådighedsbeløbet stilles 50 mill. kr. årlig til rådighed til nybygning og udvidelse af kostalde. Det lyder sådan set tiltalende, men må alligevel give anledning til store betænkeligheder, da meget tyder på, at udviklingen i løbet af få år vil ændre sig meget stærkt netop inden for kvægsektoren, således at der meget let kan blive tale om en betydelig fejlinvestering. Jeg anbefaler derfor at stemme imod dette forslag.

Til de 3 andre lovforslag er der ikke stillet ændringsforslag. Jeg skal på mit partis vegne anbefale samtlige lovforslag til velvillig videre behandling her i tinget.

Niels Eriksen: Til lovforslaget om afsætning af danske landbrugsvarer har udvalget med tilslutning af landbrugsministeren stillet et ændringsforslag gående ud på, at man overfører 5 mill. af den støtte, der skal gives til kvægholdet, til modernisering af kontrolforeningsarbejdet. Jeg vil gerne anbefale dette ændringsforslag. Det er jo sådan, at en stor del af støtten gives til kvægholdet, og det finder jeg også rigtigt, men så er det væsentligt, at det bliver den bedste del af kvægholdet, der overlever, og for at det kan ske, er det af stor betydning, at kontrolforeningsarbejdet bliver opretholdt i fuldt omfang, og det kniber med midler til at få det moderniseret og bragt ind under moderne former. Ved hjælp af elektronisk databehandling vil man kunne få mange værdifulde oplysninger ikke alene på ydelsesområdet, men også få svar på en række driftsøkonomiske spørgsmål. Derfor synes jeg, det er rigtigt, at vi har kunnet blive enige om at støtte dette udmærkede arbejde.

Der er af socialistisk folkeparti stillet et andet ændringsforslag, som går ud på at overføre 50 mill. kr. fra det beløb, der gives

[Niels Eriksen.]

til kunstgødning, til nybygning og udvidelse af kotalde. Det kan lyde som et udmærket formål, men hele denne lovgivning skal jo ses ud fra det helhedssynspunkt, at alle grene af landbruget uanset driftsform får en passende støtte, og derfor vil det være meget betænkeligt at tage 50 mill. fra kunstgødningstilskuddet, som har været af overordentlig værdi, i særdeleshed naturligvis for de landbrug, der ikke har animalsk produktion, men i øvrigt for hele landbruget, dog mest for de brug, som har en meget intensiv drift. Derfor vil jeg anbefale, at man stemmer imod dette forslag. Jeg tror også, at de folk, der nu på anden måde får en passende støtte til kvægholdet, nok finder ud af, hvordan disse kotalde skal moderniseres.

Ja, jeg skal ikke sige mere om dette lovforslag. Det er rigtigt, som ordføreren for socialdemokratiet sagde: vi har haft én række henvendelser fra forskellige organisationer og mennesker, der har interesser inden for disse områder, og jeg vil også gerne tilsige mit partis velvilje til, at vi tager disse spørgsmål op til nærmere overvejelse, men det kunne ikke nås i denne omgang, og der var heller ikke så væsentlige ting, at det nødvendiggør, at vi laver om på det forlig, der er truffet mellem landbrugsorganisationerne og regeringen om disse støtteordninger.

Om kornordningen vil jeg gerne sige, at jeg er lidt ked af, at man slet ikke har villet høre tale om, at vi skulle prøve at lave en fast brødkornspris. Jeg ved meget vel, at mange medlemmer tænker på de penge, den gamle brødkornsordning kostede, og jeg erkender i hvert fald, at den ikke var, som den skulle være, men derfor at sige, at man slet ikke vil have faste priser på brødkorn, det tror jeg er forkert.

Vi ser nu resultatet. Til næste år har vi måske kun 30-40 pct. af den rug, der skal bruges til dansk brød, og måske godt halvdelen af den hvede, der skal bruges inden for hvedemelsproduktionen, og det synes jeg er meget uheldigt. Det vil også betyde en betydelig fordyrelse af brødet, fordi brødkorn er dyrt i udlandet, og med de afgifter, der skal lægges på, vil vi indirekte, tror jeg, medvirke til en brødfordyrelse ved

ikke at sikre brødkornsdyrkingen her i Danmark. Og man kunne gøre det, uden at det kostede særlig meget. Vi har før nævnt det svenske system med en garantipris pr. 1. april, som stod i relation til de foderkornspriser, vi har, men det har ikke været muligt at komme igennem med det, og det er jeg altså ked af, men det er der ikke noget at gøre ved. Jeg skal ikke sige mere om det, kun anbefale de andre lovforslag, også lovforslaget om tilskud til forbrugerpriserne på mejeriprodukter og lovforslaget om afsætning af gartneriprodukter.

Jeg anbefaler alle lovforslagene til villig viderebehandling.

H. C. Toft: Ved de fire lovforslags første behandling gav jeg på mit partis vegne udtryk for, at vi gerne ville medvirke til en støttelovgivning for landbruget i den vanskelige overgangssituation, som landbruget er i. Jeg gav dengang udtryk for, at retningslinjerne i lovforslagene, som landbrugsministeren fremsatte for folketinget, kunne vi stort set tiltræde, men vi havde dog ønske om at overveje at anvende nogle af midlerne på en anden måde, og i særdeleshed lagde jeg under min tale vægt på at give udtryk for, at vi ønskede at støtte de unge landmænd, der stod over for at skulle etablere sig, med en bedre lånelovgivning eller en bedre lånemulighed, end landbrugsministerens lovforslag, der er fremsat her i tinget, er udtryk for. Vi har derfor under udvalgsbehandlingen forsøgt at få flertallet eller få udvalget med til at anvende nogle af kornfondens midler til det formål, jeg her har nævnt, men det har ikke været muligt at skabe flertal herfor.

På samme måde fremdrog jeg, ligesom hr. Niels Eriksen for et øjeblik siden, ved tingets første behandling og i udvalget ønsket om at få en brødkornsordning. Også dette er afvist, og det samme kan jeg sige om det ønske, vi havde om at forhandle om at lette landbrugets sognekommunale grundskatter. Det har heller ikke på dette område været muligt at få tilsagn fra udvalgets flertal.

Der foreligger to ændringsforslag, et fra udvalget, som landbrugsministeren har tiltrådt, og som vedrører anvendelse af 5 mill. kr. om året af de 250 mill. kr., der er

[H. C. Toft.]

stillet til rådighed til mælkeproduktionen, til kontrolforeningsarbejde. Det forslag vil vi gerne støtte.

Men der foreligger også et ændringsforslag fra SF, hvorefter et gødningstilskud på 50 mill. kr. skal bortfalde, og i stedet for skal der anvendes 50 mill. kr. årligt til nybygning og udvidelse af stalde. Vi vil fastholde landbrugsministerens forslag, ikke fordi vi ikke har sympati for og viden om, at der er behov for at anvende store midler til nybygning og udvidelse af stalde, men her i lovforslaget at ændre dette beløb på 50 mill. kr. fra at være et gødningstilskud til at være til rådighed for nybygning og udvidelse af stalde kan vi ikke anbefale. Der måtte dog være visse retningslinjer for, hvordan disse midler skulle anvendes, hvis dette forslag blev vedtaget.

Jeg vil da gerne sige, at de lovforslag, der her er fremsat af landbrugsministeren, og som vi nu har til anden behandling, efter min opfattelse har fået en meget ringe behandling her i folketinget, i alt fald har det ikke været muligt at komme ind på enkeltheder i forslagene. Jeg vil også gerne nævne, at lovforslagene jo fremkommer efter en forhandling mellem regeringen og landbrugets organisationer, hvor landbrugets organisationer altså har truffet en aftale med regeringen, men hvor alle andre organisationer, som også har en væsentlig interesse i salg og produktion af de råvarer, som landbruget leverer, ikke på et tidligt tidspunkt har været inddraget i forhandlingerne.

Lovforslagene var til første behandling her den 24. maj; den 26. maj var der udvalgs-møde og tilkaldelse af deputationer. De deputationer, der kom til stede, havde end ikke haft mulighed for at høre eller læse fortrykket af de ordførertaler, der var holdt om forslagene, og jeg synes ikke, man over for disse organisationer og over for dem, der har disse interesser, har været tilstrækkelig imødekommende. Jeg mener, at folketinget burde have givet dem bedre tid. Derfor vil jeg her sige til landbrugsministeren, at jeg mener, forslagene er fremsat for sent, og jeg håber ikke, at noget sådant skal gentage sig.

Men jeg vil også gerne sige, at jeg synes ikke, vi under udvalgsarbejdet har haft

tilstrækkelig mulighed for at gå i enkeltheder. Det viser sig da også nu her ved anden behandling af forslagene, at det, som vi har anket over i betænkningen: at man ikke har villet imødekomme et ønske fra de danske bryggerier om at lette afgiften for det øl, der eksporteres, og det kommer regeringspartiets ordfører nu her og siger, at han er ved at fortryde den stilling, han tog, og han ønsker at se på det igen mellem anden og tredje behandling. Det er vel udtryk for, at det, vi har fremhævet i betænkningen, er rigtigt. Men jeg vil da gerne, når man i socialdemokratiet er kommet på den tanke, at øllet i alt fald behandles forkert, bede om, at man inden i morgen, hvor vi skal have udvalgs-møde, også ser på en henvendelse fra de danske handelsmøller om, at de varer, fremstillet af dansk mel, der eksporteres her fra landet, lettes for afgifter. Forholdet er, at skal mel sælges på Færøerne eller i Grønland, skal de danske handelsmøller for at kunne konkurrere importere udenlandsk mel, for så kan de få godtgjort afgiften, men hvis de vil anvende dansk mel, skal de betale afgift af det dyre korn. Derfor beder jeg om, at socialdemokratiet også ser på den henvendelse, der er kommet fra handelsmøllerne, inden vi kommer til udvalgs-mødet i morgen. Jeg håber, at socialdemokratiet så har fået den samme forståelse for møllerens henvendelse som for bryggeriernes, der endelig har gjort indtryk på socialdemokratiet.

Der er jo også på andre områder rettet henvendelse til udvalget. Der er således kommet en omfattende henvendelse til udvalget fra Vejle og Omegns Andelssvineslagteri, Tulip. I min ordførertale ved første behandling gav jeg udtryk for, at det konservative folkeparti ønskede at medvirke til en lovgivning af den art, der her er fremsat forslag om, men vi ønskede ikke, at denne lovgivning kunne anvendes på diskriminerende måde. Den henvendelse, der er kommet fra Vejle og Omegns Andelssvineslagteri, har givet mig et indtryk af, at den lov, som vi her står over for at gennemføre, kan anvendes og måske er blevet anvendt på en sådan måde, at Vejle og Omegns Andelssvineslagteri ikke har været ligestillet med svineslagteriernes salgsforenings medlemmer. Vejle og Omegns Andelssvineslagteri er ikke medlem af salgsforeningen. Selvfølgelig

[H. C. Toft.]

kunne dette slagteri være medlem af salgsforeningen, salgsforeningen kunne ikke nægte det optagelse, men forholdet er det, at i det øjeblik, man er medlem af salgsforeningen, bliver man også pålagt forpligtelser, forpligtelser, der bl. a. består i, at man skal nedsalte alle de sogrise, man modtager. Det vil sige, at andelsslagteriet i Vejle, der har en særstilling derved, at de udskærer og og forarbejder hele grisen og ikke salter grisen og ikke eksporterer svin til England, som følge deraf ikke ønsker at være medlem af salgsforeningen. Men når folketinget vedtager en lovgivning og stiller midler til rådighed, der opkræves i kraft af denne lovgivning, må vi ikke diskriminere over for visse virksomheder her i landet. Derfor prøvede vi under udvalgsarbejdet at få lovforslaget ændret, således at det ikke alene var svineslagteriernes salgsforening, der kunne råde over og administrere de midler, der nævnes i § 4, stk. 5, men at de midler, der stilles til rådighed for slagterierne, skulle anvendes på en lignende måde, som gælder inden for andre sektorer, inden for de områder, hvor der nu kan opkræves hjemmemarkedsafgifter.

Ja, på denne baggrund håber jeg at vi også under udvalgsbehandlingen i morgen må komme til at se nøjere på dette forhold. Jeg kan sige her, at det konservative folkeparti er parat til at medvirke til denne lovgivning som helhed, men jeg mener, der er behov for, at vi ser nøjere på de indvendinger, jeg her har fremsat, og jeg mener, at folketinget og et folketingsudvalg, når de får henvendelse fra organisationer og fra en arbejdsplads som Vejle Andelsslagteri, der er den trettendestørste arbejdsplads her i landet, også skal tage sig tid til nøje at undersøge, om der virkelig er en baggrund for den henvendelse, der er kommet; og er der det, må folketinget i nogen måde rette sig herefter.

Morten Lange: I forhold til disse lovforslags omfang, deres økonomiske ramme og

hele indhold kan man jo nok med nogen ret sige, at den tid, vi har haft til udvalgsbehandling, har været overordentlig beskeden. Landbrugsministeren er med vanlig beredvillighed mødt op til et samråd, men vi har jo kun fået sådan ganske almindelige besvarelser af overordentlig indviklede spørgsmål, og jeg er meget betænkelig ved at lade lovforslag af dette omfang passere gennem folketinget med en så dårlig analyse. Det er naturligvis ikke blevet mindre betænkeligt, når man har overværet modtagelsen af en lang række deputationer, der kommer med efter omstændighederne saglige indvendinger mod forslagernes tilrettelæggelse, og jeg er helt sikker på, at adskillige andre deputationer, som ikke har nået at indfinde sig, kunne være kommet med ganske væsentlige indvendinger.

Der var naturligvis især én deputation, der kunne være kommet, en deputation af alle dem, som har deltaget i overenskomstforhandlinger af den ene eller den anden art i dette forårs runde, og som har affundet sig med mere eller mindre beskedne resultater. De kunne jo nok have været mødt op i en deputation og spurgt: hvordan ligger det egentlig med landbrugsrammen, hvordan skal disse beløb forstås i forhold til, hvad der ellers er blevet stillet til rådighed? Og svaret ville jo nok være blevet det samme, som landbrugsministeren gav i et samråd, at — så vidt jeg forstod svaret, som var ganske kortfattet — den ramme, der var blevet fastlagt for landbruget, vel nok var i overkanten af, hvad der ellers var blevet stillet til rådighed i disse forhandlinger. Jeg tror, dette er en beskeden formulering af, hvad der faktisk foreligger.

Hvad vi ellers har kunnet få frem af oplysninger mellem første og anden behandling, har i hovedsagen styrket de indvendinger, jeg gjorde rede for ved lovforslagernes første behandling. Jeg har forstået, at der er et ganske kraftigt tallemateriale, som tyder på det, som jeg flere gange har måttet fremhæve: at kornordningen bevirker en forvriddning i vor landbrugs-

[Morten Lange.]

struktur, hvilket bl. a. viser sig ved, at kornarealet i de år, vi har haft kornordninger, har haft en almindelig tendens til stigning. Jeg anser ikke en sådan stigning for at være særlig ønskelig og særlig rationel; det er højst sandsynligt, at vi ville have haft et bedre dansk landbrug, hvis kornarealernes stigning havde været mere begrænset.

Hvad angår kornordningens øvrige skavanker, skal jeg også denne gang afholde mig fra en længere udredning; de er fremhævet så tit. Jeg skal blot udtrykke en glæde over, at man efter den eksisterende kornordning både i Grønland og på Færøerne åbenbart kan have fordel af at få udenlandsk mel i stedet for dansk; så har kornordningens indretning dog altså enkelte fordele for dele af riget. Man kan åbenbart bage bedre franskbrød på Grønland, end man kan i Danmark, og selv en så skæv lov kan altså have sine fordele.

Vi har til det, om jeg så må sige, store og omfattende lovforslag, som er det centrale i komplekset af alle disse støtteordninger, stillet et enkelt ændringsforslag, idet vi har ønsket, at tilskuddet til gødning på 50 mill. kr. skulle erstattes med et tilskud til opførelse af kostalde. For mig ligger det ganske klart, at gødningstilskuddet i sin hovedmasse, naturligvis ikke helt, men dog i sit væsentlige, er en støtte til det korndyrkende landbrug, som efter kornordningens indhold i forvejen har en ganske god fordel af det samlede kompleks af lovforslag, der her er fremsat. Det er allerede af den grund — så vidt jeg kan se — ganske rimeligt, at søge disse penge anvendt på anden måde.

Man kunne naturligvis stille forslag om at spare dem, men for at holde os inden for rammebeløbene ud fra en slags princip i retning af, at der åbenbart er truffet en overenskomst om denne størrelse, har vi syntes, det var rigtigst at foreslå en anden disponering, og vi har ment, det var rimeligt, om man anvendte et beløb af denne størrelsesorden til investering i staldbyggeri, fortrinsvis til opførelse af kostalde.

For det første mener vi fra mit partis side, at en sådan investering ville være fornuftig ud fra det meget stærke krav om en rationalisering af vor kvægavl, som givetvis må være et af de vigtigste krav til en

landbrugsordning, og samtidig kunne det jo være overordentlig tiltalende, om dog nogle af disse mange penge — og det er jo store millionbeløb, det drejer sig om — blev konverteret til noget fast, til noget værdifast, som man kunne have glæde af i årene fremover; det ville for mig føles væsentlig sikrere end at udlodde disse penge i kontanttilskud af den ene eller den anden art, som jo dog trods alt har en overordentlig flygtig værdi.

Jeg får hyppigt at vide, at hvis vi bare vil komme med pengene, så skal landbruget nok finde frem til de rigtige investeringer, og den slags fromme regler er naturligvis også gode at følge, men det skader nu ikke, om man somme tider lader fromheden følge af nogle reskripter; det styrker somme tider moralen. Jeg tror, at en sådan ændring ville være rimelig.

Jeg har forstået på de ordførere, jeg har hørt, at begejstringen for ændringen er ret så moderat, men jeg er ikke sikker på, at vi ikke her har taget fat i et område, som ved en senere lejlighed vil komme ind i billedet; det er formodentlig en omlægning af lovgivningen, som der på længere sigt vil være fremtid i.

Lovforslaget indeholder også hele spørgsmålet om hjemmemarkedsordningen, og dér er der jo blevet skabt lidt mere ræson i spørgsmålet om smørordningen eller mejerisektoren, som hele tiden har været så fordelagtig, hvad angår dette folketings arbejde, at landbruget i hovedsagen har kunnet klare sine egne problemer og lægge sin egen orden op.

Hvad angår de øvrige områder, forekommer det mig ganske klart — og det kan også ses af en række af de bemærkninger, der er blevet fremsat her i dag; f. eks. om det udmærkede slagteri i Vejle — at det må være på tide, at landbruget skaffer orden i sit eget hus, hvad angår afsætningsforholdene, sådan at vi kan nå frem til lignende forhold som dem, der gælder for smørsektoren eller mejerisektoren; det er ikke til fordel for landbruget med den slags kaotiske afsætningsforhold, som nødvendiggør lovgivningsmæssige indgreb i prisdannelsen; det ville være overordentlig ønskeligt, om man kunne tage sig sammen og få mere klaring på dette område.

Jeg vil dog sige, at meget tyder på, at

[Morten Langa.]

af de eksisterende hjemmemarkedsordninger er der nogle, der så udpræget står for fald. De oplysninger, vi har fået under udvalgsarbejdet — og også bemærkninger i uforpligtende form fra landbrugsministeren — tyder unægtelig på, at hele fjerkræsektoren ikke længere rigtig står til at have en hjemmemarkedsordning. Vor eksport fra fjerkræsektoren er efterhånden en så tvivlsom foranstaltning, at det er et stort spørgsmål, om vi ikke blot ved at beholde en hjemmemarkedsordning på fjerkræområdet opretholder en eksport, som i virkeligheden giver et så drøenende underskud, at vi stod os ved at tage os sammen og simpelt hen konstatere, at på dette område kunne vi ikke længere deltage i den internationale konkurrence. Man kan altid sige, at man kan vente på bedre vejr, og hvad man nu ellers vil vente på, men jeg har fornemmelsen af, at denne fabriksproduktion, som kan lægges hvor som helst, er det højst sandsynligt at vi herhjemme ikke vil have nogen fremtid inden for, og så gælder det om at få snittet af, mens tid er. Jeg tror, at mange af vore fjerkræfabrikker, som de nu måtte findes, gør klogt i at indstille sig på, at en hjemmemarkedsordning for denne sektor formodentlig vil have sin tid, og at denne tid ikke bliver særlig lang.

Der er stillet forslag om at anvende en del af midlerne under mælkesektoren til en støtte til kontrolforeningerne, og det er efter min opfattelse en fornuftig og rationel placering af midlerne. Det er fuldstændig rigtigt, når man har nævnt, at en mere rationel og bedre planlagt fodring, og hvad man ellers kan komme frem til på denne måde, vil have produktivitetsforøgende muligheder, og det er et ændringsforslag, som vi anser for sympatisk og kan støtte.

I det hele taget er det jo sådan med de nye forslag, vi har her, at der er dog nogen ændring i sigtet; der kan konstateres en ganske rimelig bevægelse frem imod en forbedring af lovgivningen. Men jeg tror stadig væk, at der er en lang vej frem, før vi har den landbrugslovgivning, som landbrugslandet Danmark fortjener.

Man kan måske sige det på den lidt hårde måde, at vi skulle komme frem til en landbrugslovgivning, hvor støtten i hovedsagen blev givet til det landbrug, der var, skal vi

sige rimelig rentabelt. De dele af dansk landbrug, som i dag ganske klart ligger i en sådan situation, at vi kun holder dem i live ved hjælp af vore støtteordninger, ja, der var nok nogle af dem, som i så fald enten måtte skifte ejere eller skifte anvendelse. Det er den hårde knivs princip, men det skal da siges ved denne lejlighed, hvor vi diskuterer anvendelse af millionbeløb til landbruget, at i det lange løb ville også landbruget stå sig ved det, thi ingen er tjent ved at have alt for meget ballast, når man skal sejle langt.

Det er hyppigt sagt, og det siges ikke mindst hyppigt i disse tider, at socialistisk folkeparti er nogle meget onde mennesker, når det drejer sig om støtte til landbruget. Jeg vil gerne endnu en gang sige, at denne fortolkning er forkert. Vi har aldrig været af den opfattelse, at vi kunne klare os med bare simpelt hen en nej-politik over for landbruget, at vi bare simpelt hen kunne sige, at det kendte vi ikke noget til, de måtte klare sig med at købe og sælge, som de nu kunne. Men vore betingelser, vor målsætning på området, har nok alligevel gjort forsøg på at etablere lidt mere perspektiv, end der har været i de overenskomster, som landbrugsministeren fra tid til anden har måttet træffe med landbrugets organisationer. Vi kan se, at der fra tid til anden sker fremskridt i lovgivningen, men vi er et utålmodigt parti, og vi ville meget gerne have, om denne fremskridtslinje kunne blive ført væsentligt hurtigere frem.

Endelig til slut. Det forekommer mig ganske afgjort, at denne situation med sammenkobling af overenskomstforhandlinger og aftaler med landbruget må vi have set for sidste gang. Det kan ikke være rimeligt, at støttebeløbene til landbruget skal fastsættes ud fra en afvejning af, hvad lønnen til slagteriarbejdere og mejeriarbejdere eller for den sags skyld også landbrugsarbejdere skal være. Det er en utålelig situation, at vi kommer til at tage stilling til disse lovforslag under pres, uden at have tid til at arbejde med dem og med en fast afstukket ramme, fordi de er kommet ind som et led i almindelige overenskomstforhandlinger.

Hr. H. C. Toft klagede over tiden og sagde, at det gik for hurtigt, og at der ikke var tid til at gøre noget ved sagen. Jeg er sikker på, at der i dette ting må kunne skaffes bred

[Morten Langø.]

enighed om, at vi i fremtiden må have landbrugsordningerne klar så betids, at overenskomstforhandlingerne kan behandles passende, og at folketinget derefter kan stå frit, når det skal bedømme, hvorledes landbrugslovgivningen skal tilrettelægges.

Svend Haugaard: Det korte udvalgsarbejde har yderligere bestyrket det utilfredsstillende i, at vi så stærkt har været i tidnød, og at beslutningerne i disse spørgsmål har været truffet, før de kom i folketinget. Det har af den grund, som flere ordførere har været inde på, hverken været muligt at tage forsvarligt hensyn til de ønsker, der har været fremført fra deputationernes side, eller finde frem til kompromisforslag, som måske under andre forhold havde været mulige.

Under første behandling fremførte jeg ønsket om, at kunstgødningstilskuddet blev overført til en låne- og tilskudsordning til fordel for rationalisering af landbrugets bygninger. Jeg har ført det samme synspunkt frem i udvalget og i øvrigt foreslået, at rapstilskuddet kunne gå hertil; som ministeren har afvist det med den begrundelse, at det ikke var muligt i henhold til de truffede aftaler. Venstre og konservative nikkede pænt hertil, og så er der jo intet at stille op. Det har ikke været muligt inden for den korte tidsfrist at udarbejde et forslag i enkeltheder og da slet ikke derefter at give det en grundig drøftelse i et udvalg, og da resultatet som nævnt var givet på forhånd, har jeg undladt at stille ændringsforslag herom i denne omgang.

Til gengæld har socialistisk folkeparti gjort det. De fremførte ganske vist ikke ved første behandling noget ønske om at røre ved kunstgødningstilskuddet, de nævnte det overhovedet ikke med et ord, så det er kommet lidt hurtigt på, hvad naturligvis er helt i sin orden; men de kunne da i hvert fald kvittere for ideen! Jeg må indrømme, at det undrer mig, at SF er så forhippet på at stille ændringsforslag uden at antyde det mindste om, hvordan de kunne tænke sig det foreslåede praktiseret. Som ændringsforslaget nu foreligger, må det vist siges at være ret mangelfuldt. Hvordan f. eks. med hensyn til gartnerens stilling? Havde det ikke været rimeligt at holde deres andel

udenfor, f. eks. ved at afsætte noget til en dispositionsfond? Har man virkelig tænkt over, om man vil dele hele beløbet ud som tilskud i stedet for at gennemføre en kombination mellem en låne- og en tilskudsordning? Efter hvilke kriterier har man tænkt sig at pengene skal fordeles? Til hvilke brugs- eller kostaldsstørrelser skal det ske? Hvor store beløb skal der gå til den enkelte, og hvilke betingelser er der ved tilskudsmodtagerens eventuelle salg af ejendom osv.? Vi er meget stærkt interesseret i at få en støtteordning for rationalisering af landbrugets bygninger gennemført, fordi det vil give en forbedring af konkurrenceevnen, men også fordi det først og fremmest vil betyde en støtte for de unge, der skal overtage ejendomme til den høje pris, og som er nødt til at gennemføre en rationel og stor produktion for overhovedet at klare deres forpligtelser. Men SF's ændringsforslag er efter vor mening for dårligt forberedt og uden mulighed for, som det foreligger, at blive gennemført i praksis. Vi vil derfor undlade at stemme for det, men vi er indstillet på at vende tilbage til sagen i næste folketingsår, og vi håber, at SF's meget pludseligt opståede kostaldsinteresse vil vise sig at holde længere, så det ikke blot kommer frem her som udtryk for modstand mod kunstgødningstilskuddet.

Det er helt rimeligt, at kontrolforeningerne får mulighed for at nyde godt af en del af mælkertilskuddet. Ikke mindst i en tid, da kvægholdet er ude i visse vanskeligheder, er det meget vigtigt, at man fastholder kontrollen med afstamning og ydelse, så den bedste del af kvægholdet kan bevares og stadig gøres bedre. Jeg er i øvrigt helt enig i hr. Niels Eriksens bemærkninger i den henseende.

Vi mener i øvrigt, at selv om støtten til bygningsrationalisering ikke gennemføres i denne omgang, har afsætningslovforslaget adskillige andre gode sider, som vi i den givne situation må stemme for.

Dette gælder derimod ikke lovforslaget om kornordningen, som vi vil stemme imod. Jeg har tidligere motiveret hvorfor, og det står stadig fast. Vi har i betænkningen fremført en nettokornsalgsordning som en bedre mulighed, og vi udarbejdede i 1965 et lovforslag herom i enkeltheder. Men de tidligere nævnte aftaler og den tidnød, som både ud-

[Svend Haugaard.]

valget og folketinget er i, er årsag til, at vi ikke har stillet ændringsforslag på grundlag heraf.

Fra konservativ side er der fremsat ønske om at overføre en del af kornfondens midler til forbedrede lånemuligheder for unge landmænd, men der er ikke sagt noget om beløbs størrelse. Man har heller ikke sagt, om det skal gå ud over fjerkræ- og ægproducenterne eller de mindre brugs almindelige tilskud, eller om man har tænkt sig, at statstilskuddet skal gå lige op med udlån, som dog vender tilbage — det sidste vil jo ikke være nogen særlig fordelagtig ordning for landbruget. Der kan være grund til at spørge de konservative, om de ikke mener, at kornfonden ifølge de indgåede aftaler i hvert tilfælde ligger lige så fast som de efter konservativ mening fastliggende aftaler om kunstgødning. De konservative mener tilsyneladende, at der kan rokkes ved kornfonden, som er tænkt som en kompensations — selv om den fordeles lidt uretfærdigt — til afbødning af en del af kornordningens uheldige virkninger, fordi den er unneutral over for de forskellige brugsformer, mens kunstgødningstilskuddet yderligere understreger denne forskelsbehandling. De konservative vil — med passende sans for den politiske værdi — støtte den unge, nyetablerede landmand og kender da ingen anden udvej end at tage fra de tilskud, der netop skulle gøre lidt af uretten over for de unge landmænd, der har den store produktion, men for flertallets vedkommende et relativt lille areal, god igen. Derimod skal kornordningens kunstigt høje priser, rapsordningen og kunstgødningstilskuddet, der alt sammen er til størst fordel for de brugstørrelser, man ynder at kalde de mest traditionelle, være helt urørt. Hensigten er tydelig, jeg synes lidt for tydelig, og jeg har i hvert fald meget svært ved at blive rørt over den store interesse, man dér udviser over for de unge førstegangsetablerede.

Hvad lovforslaget om tilskud til nedsættelse af forbrugerprisen på mejeriprodukter angår, har udvalgsarbejdet ikke kunnet overbevise os om, at det er et hensigtsmæssigt forslag. Jeg er ganske vist meget velvilligt stemt over for mejeriprodukterne og drikker gerne mælk i litervis, men det er da ikke et argument for, at disse produkter

skal have en særstilling i forhold til grønt, frugt, kartofler, brød, mel, kød, æg osv. Ordningen er efter vor mening knudret og indviklet; den giver en masse administration og ingen af de sociale fordele, SF vel efterspørger for at ville konfirmere momsens, som en direkte forhøjelse af de sociale ydelser i stedet ikke meget enklere kunne give. Spørgsmålet er stillet til SF tidligere — det er som bekendt dem, der er ophav til lovforslaget — men der er ikke givet noget svar. Må vi ikke nu få at vide, hvilke goder dette lovforslag har, som ikke lettere kan opnås på anden måde? Hvilke argumenter har man for at friholde netop dette område fremfor de andre? Det radikale venstre vil ved tredje behandling undlade at stemme for lovforslaget.

Under udvalgsbehandlingen af lovforslaget om dansk frugt og gartneriprodukter har vi fået ministerens tilsagn om, at det ikke er hensigten at stramme den hidtidige ordning og derved risikere, at nu solgte kvaliteter trækkes ud af markedet og dermed skaber en kunstig prisfordyrelse. Vi er tilfreds med denne oplysning og stemmer for lovforslaget.

Niels Westerby: Der er næppe nogen her i tinget, der er særlig stolte af de lovforslag, som er til behandling i dag. Det hænger vel til dels sammen med, at de har deres udspring i en række ejendommelige forhold. For det første er de begrundet i nogle forhandlinger på arbejdsmarkedet, som har været af afgørende betydning for udformningen af lovforslagene. For det andet har dele af lovforslagene jo været under indflydelse fra SF's side; det var simpelt hen en betingelse for, at SF ville medvirke til merværdiafgiften. Endelig er det hele sket i den allerstørste hast, både i selve ministeriet, formoder jeg, men så sandelig også — det kan jeg da selv konstatere — under behandlingen her i det høje ting. Det er for så vidt ikke nogen undskyldning, at meget andet også går meget hurtigt i øjeblikket, det gør det; men det er særlig beklageligt her, da dette er en lovgivning af meget betydelig rækkevidde.

Jeg skal for en ordens skyld lige meddele, hvordan vi vil stemme om de ændringsforslag, der er stillet.

Landbrugsministerens ændringsforslag om

[Niels Westerby.]

anvendelse af 5 mill. kr. årligt til rationalisering af kontrolforeningsarbejdet kan vi stemme for. Det er jo et fortræffeligt arbejde, der her ydes, og det er vel også nødvendigt at udvide det i forbindelse med tilskuddene til mælkeproduktionen.

Derimod må vi stemme imod det ændringsforslag, der er stillet fra SF's side, og som går ud på at afvikle tilskuddet til kunstgødning og i stedet yde det til nybygning og udvidelse af kostalde. Vi kan ikke se visdommen i, at man skal afvikle tilskuddet til kunstgødning. Det medvirker givet til, at jorden bliver gødet noget mere, end den ellers ville blive, og det er jo et væsentligt bidrag til, at der bliver et større foldudbytte og dermed en højere produktivitet. Vi må altså stemme imod ændringsforslaget, selv om vi i høj grad er opmærksom på problematikken omkring landbrugets bygninger, deres rationalisering og deres automatisering i et vist omfang. Det er virkelig noget med perspektiv i.

Generelt må jeg sige om disse lovforslag, at vi jo, også for nylig, har set en række indkomststatistikker, der viser, at landbrugets udøvere har en væsentligt lavere indtjening end andre befolkningsgrupper. Der er vel ingen her i tinget, der ikke er på det rene med, at landbrugets udøvere absolut ikke er blandt dem, der ligger på den lade side, når det drejer sig om at arbejde. Derfor er der et skærende misforhold mellem på den ene side den arbejdsindsats, der ydes, og på den anden side det, de får ud af det, sammenlignet med andre befolkningsgrupper. Vi er da også fuldt på det rene med i liberalt centrum, at det under de nuværende forhold er nødvendigt med en lovgivning, hvorved man til en vis grad kan rette op på de levefodsbesværligheder, landbrugets udøvere har. Herom er der ikke nogen tvivl fra vores side.

Det er oven i købet således, at en del af landbrugets vanskeligheder netop er en følge af forældet lovgivning her i tinget. Hvis man havde en mere smidig strukturlovgivning og den enkelte landmand derved fik lov til at finde den for ham rigtige brugsstørrelse, ville vi vel nok nå frem til, at der var færre landmænd om at dele det udkomme, landbruget kan give; derfor ville

de få en højere indtjening, og behovet for en tilskudsordning ville blive mindre. Men vi må altså acceptere, at flertallet herinde ikke har villet gennemføre en strukturlovgivning med et virkeligt fremtidsperspektiv; dermed hjælper flertallet med til, at landbruget sidder i det, som det gør; og at det er nødvendigt med en lovgivning.

Vi er på den anden side klar over, at det er meget vigtigt at få et virkeligt perspektiv ind i det. Perspektivet må være at give landbruget mulighed for at få den højeste tænkelige produktivitet — vel at mærke på en sådan måde, at den samlede produktion ikke stiger, for det vil jo ikke hjælpe meget, den vil der jo næppe være afsætningsmuligheder for. Men man kan vel sige, at landbruget nogenlunde skal have den samme produktion, men med en højere produktivitet, dvs. med brug af mindre arbejdskraft eller beskæftigelse af færre hænder.

Et sådant sigte har denne lovgivning ikke, og jeg vil gerne udtale på mit partis vegne, at nu må det være sidste gang, vi her i det høje ting jager en tilskudslovgivning igennem uden et virkeligt perspektiv i. Jeg kan da i hvert fald sige, at vi i liberalt centrum har gjort os helt klart, at vi må fortsætte med at arbejde med dette her umiddelbart efter, at disse lovforslag er vedtaget. Vi vil ikke; sådan som regeringen og folketinget er stillet, kan man vel til en vis grad sige, opleve en gang til, at vi ikke har den fornødne tid til at lave noget ordentligt. Derfor vil vi straks begynde at arbejde på at få en noget anden lovgivning med mere perspektiv i, når den kommer for igen om et par år. Vi må ud af dette her, som ikke er helt tilfredsstillende — det tror jeg alle er ganske godt klar over.

Landbrugsministeren (Chr. Thomsen): Jeg vil gerne takke udvalget for hurtig og saglig behandling og begynde med at sige et par bemærkninger om det af lovforslagene, der faktisk er sagt mindst om, nemlig lovforslaget om afsætning af frisk dansk frugt og danske gartneriprodukter.

Der har været udtalt frygt for, at den bemyndigelse, der ligger i § 5, skulle bruges til at stramme de sorteringsregler og salgformer, der findes i dag. Det har ikke været meningen med ændringen af § 5. Meningen

[Landbrugsministeren.]

har været at tydeliggøre forholdet. Men i den periode, som loven skal gælde for — længere kan jeg jo ikke svare for — er det ikke meningen at man vil ændre ved de bestående regler om sortering og salg af dansk frugt.

Der har været talt en del om kunstgødningsstøttens bortfald og om pengenes brug til staldbyggeri. Jeg vil gerne bede om, at man ser lovforslagene som en helhed. Støtteforanstaltningerne her tager sigte på at støtte landbruget som helhed, og hvis man ændrer ved dem eller piller enkelte ting ud, forskubber man faktisk den fordelingsnøgle, der er brugt — og jeg vil gerne sige, at jeg mener, man stort set har fordelt rigtigt. Hovedparten af støtten falder på den animalske produktion, på kvægholdet, og det er min absolutte opfattelse, at det er her, det i øjeblikket er klogest og rigtigst at støtte.

Må jeg til hr. Niels-Eriksen, der igen talte om brødkornsordningen, sige, at skulle det gå sådan, at vi skulle importere brødkorn her i landet; hvilken ulykke ville der i virkeligheden så være ved det? Når vi i forvejen har import af bl. a. foderkorn, ville der da ikke ske andet, end at man måske fik en import af et vist kvantum rug eller hvede, men til gengæld vil vi så få en mindre import af foderkorn. Men jeg tror ærlig talt ikke på det; jeg tror ikke, vi får behov derfor.

Når der tales fra konservativ side om, at man kan bruge nogle af kornfondens midler til førstegangsetablerede, må jeg sige, at hvis man gjorde det, ville man egentlig gå frem efter samme recept over for de mindre landbrugere, som man ville bruge over for de større, hvis man tog kunstgødningspengene og brugte dem til andre formål. Hvad ville der nemlig ske, hvis man gjorde det? Kornfondens midler udloddes til de mindre landmænd her i landet; hvis man brugte af disse penge til førstegangsetablerede, ville det reelt betyde, at det alene blev de mindre landmænd, der kom til at betale herfor, og det kan ikke være rigtigt. Det ville også være at ændre den fordelingsnøgle, som har været ledetråden i det hele, og det kan jeg under ingen omstændigheder gå med til.

Så er der blevet sagt — og sagt stærkt fra hr. H. C. Tofts side — at der har været for lidt tid til deputationer og i det hele taget til forhandlinger om disse lovforslag. Det er rigtigt, at der ikke har været lang tid til deputationer; men jeg vil gerne sige, at alle de organisationer, der er virkelig interesserede i denne lovgivning, ikke først nu kommer ind i billedet. Vi har jo ført utallige forhandlinger i landbrugsministeriet med de mange organisationer, som er interesserede i denne lovgivning, før lovforslagene kom til behandling her i tinget, hvor jeg erkender at der har været for lidt tid.

Når hr. H. C. Toft dramatiserer den kurre på tråden, der har været imellem Tulip i Vejle og svineslagteriernes salgsorganisation, mener jeg ærlig talt, det er forkert. Vi har med den lovgivning, vi har, et meget nøje sammenspil imellem de danske svineslagterier, konserverfabrikkerne og de private eksportører, der henholdsvis sælger på tredjemarked, på det engelske baconmarked og på afsætningsmarkederne for konserver. Hele dette store samarbejde er i realiteten praktisk taget foregået uden gnidninger i de sidste to år, bortset fra denne lille, enkelte kurre på tråden, som det vel også lykkes at løse. Jeg tror, man har lov til at sige, at sammenspillet om at afsætte den danske flæskeproduktion er foregået så gnidningsløst, som det kan foregå, når der nu engang naturligt vil være visse interesseudsættninger; derfor er der slet ingen grund til at dramatisere det på nuværende tidspunkt.

Så taler hr. H. C. Toft også om, at man måske i sidste åndedrag kunne få handelsmøllerne med; jeg har selvfølgelig ikke haft noget imod at diskutere det i udvalget, men jeg vil gerne som slutbemærkning til hr. H. C. Toft sige: nu skal man da passe på i sin iver for at varetage alle mulige interesser ikke at glemme, at disse lovforslag først og fremmest er tænkt som en støttelovgivning for det danske landbrug.

Må jeg til hr. Morten Langes bemærkning om, at forøgelsen af støtten nok lå i overkanten af, hvad andre har fået, sige, at det ikke er grundtanken bag ved lovforslagenes fremsættelse, at man skal foretage en almindelig beregning af, hvad landbrugets lønninger er steget med. Grundtanken er den dobbelte,

[Landbrugsministeren.]

at der skal være tale om, skal vi sige en goodwill, fordi man har de vanskelige eksportforhold, man har; af samme grund har man ikke beregnet det på den nævnte måde, men ment, at det var rimeligt at støtte under de vanskelige eksportforhold. Det er det motiv, der ligger bag ved lovforslagenes fremsættelse.

Jeg er ikke uenig med hr. Morten Lange i, at det kan være, vi har underskudsforretninger inden for landbruget; men mon tidspunktet egentlig er det helt rigtige til at gennemdrøfte det? Når vore fremtidige markedsforhold ligger fast, må man selvfølgelig se at finde frem til mere langsigtede mål; men det er jo svært på et tidspunkt, da man ikke ved, hvor man egentlig havner, når det drejer sig om eksportforhold.

Og så lige et par enkelte bemærkninger til hr. Niels Westerby. Hver gang vi diskuterer landbrugsproblemer, siger man fra liberalt centrum, at hvis man bare havde lagt sammen til større brug og sørget for bedre former for landbrug, havde det hele været unødvendigt. Men vi tilsigtede jo med det, som blev vedtaget i vinter, at skabe en friere lovgivning, hvorefter landbruget kunne tilpasse sig. Det er i øvrigt helt forkert, når man her fra denne talerstol gang på gang fremstiller det sådan, at hvis man havde en bestemt brugsstørrelse, var der ingen vanskeligheder for dansk landbrug. Hvis det var tilfældet, måtte det jo være muligt blandt det samlede antal danske landbrug at finde netop den størrelse, som kunne producere sådan, at de priser, man kunne opnå på eksportmarkederne, var rentable. Det gives der reelt ingen retningslinjer for, hvis man ser på dansk landbrugs regnskaber. Derfor er det ikke rigtigt, at bare man, som liberalt centrum påstår, havde en ganske bestemt brugsstørrelse, som var meget større end den almindelige, vi kender i dag, ville man ingen besværigheder have på disse felter og ikke have brug for støtte. Hovedparten af de vanskeligheder, vi har, bundet i noget andet; de bundet i de restriktioner, som andre lande lægger vort landbrug hindrende i vejen, når vi skal eksportere, og det har mindre med brugsstørrelser at gøre, end hr. Niels Westerby mener og tror.

Jeg vil gerne endnu en gang til slut takke

udvalget for en hurtig og velvillig behandling af lovforslagene.

Niels Eriksen: Bare en kort bemærkning til landbrugsministeren, der siger, at det vel ikke var nogen ulykke, om vi skulle importere brødkorn. Nej, det er det vel ikke; men det, jeg prøvede at dokumentere, var jo, at det ville blive dyrere. I et andet af lovforslagene her er der tale om tilskud til rapsdyrkning for at fremme sædskiftet; hvis brødkornsproduktionen går ned, går det også ud over sædskiftet.

Til Morten Lange, som sagde, at der var afsætningskaos mange steder, vil jeg gerne sige, at det er et afsætningskaos, der er begrundet i forhold udefra. Der bliver inden for landbrugets salgsorganisationer gjort et stort arbejde for at skabe orden i vor afsætning. I den anledning vil jeg også gerne gøre en bemærkning til H. C. Toft. Det lyder jo udmærket, når han her står op og angriber slagterisektoren for ikke at administrere afgiftsmidlerne rigtigt eller efter lovens bogstav. Jeg vil gerne spørge H. C. Toft, om han vil kvitte slagteriernes salgforening — det centralsalg, som slagterierne har, og som alene er forudsætningen for, at vi kan være med i den markedsdelingsordning, som er gældende på det britiske marked, hvor vi har en kvoteringsordning. Det er den markedsdelingsordning, der indebærer, at vi hver uge tilfører nogenlunde det, som er passende, for at markedet kan bære og vi kan holde et passende prisniveau. Det skal vi da have et centralt organ til, og det er oprettet i enstemmighed fra samtlige danske slagterier, også privatslagterier.

Så vil jeg gerne sige, at slagteriet i Vejle, som jeg synes er en udmærket virksomhed, der har gjort et særdeles dygtigt arbejde, får støtte til sin konserveseksport på lige fod med alle andre fabrikker, også de private fabrikker. Mærkede H. C. Toft måske, at vi havde besøg fra private konservesfabrikker? Nej, der var ingen besøg fra dem i udvalget, for de synes, at slagterierne administrerer afgiftsordningen rigtigt. Jeg vil også gerne sige, at der er ingen af de afgiftsmidler, der indgår i salgforeningen, som der ikke bliver aflagt præcist regnskab for, for hver eneste krone, og dette regnskab går til landbrugsministeren

[Niels Eriksen.]

og hovedrevisoratet. Det er da helt givet, at der i disse regnskaber intet er foretaget, der ikke er i overensstemmelse med loven, som den er vedtaget.

Må jeg så til slut gøre en bemærkning til Svend Haugaard om kornordningen. Det er jo lidt mærkeligt at høre en så absolut afvisning af en kornordning. Jeg har dog været her i så mange år og været med til at forhandle de kornordninger, som hr. Skytte har foreslået fra denne talerstol. Dengang havde vi dem altså også, men denne gang er vi i den situation — det var vi ikke tidligere — at alle brugsstørrelser anbefaler kornordningen, måske ud fra lidt forskellig motivering; den nuværende kornordning er både anbefalet af landbo- og husmandsforeningerne, altså af et enigt landbrug. Derfor udtaler jeg min forbavselse over, at Svend Haugaard blankt afviser at være med til at have nogen som helst kornordning.

Første næstformand (From): Jeg føler trang til at minde medlemmerne om forretningsordenens bestemmelse om, at man taler hinanden med „hr.“.

H. C. Toft: Til hr. Svend Haugaard, der i sin tale gav udtryk for, at det konservative folkeparti skulle være bundet af aftaler vedrørende kornlovgivningen, vil jeg gerne sige, at vi overhovedet ikke har nogen aftaler med andre, ej heller med organisationerne, og derfor heller ikke kan være bundet af dem.

Når jeg har et ønske om, at en del af kornfondens midler blev overført til hjælp til yngre landmænd for at give billigere lånemuligheder til dem, der står over for den vanskelige opgave at etablere sig, så var det, fordi man ved siden af kornfonden, som her i lovforslaget er fastsat til 50 mill. kr., gennem de afgifter, som indkommer for det korn, vi importerer, forrige år fik yderligere 14 mill. kr. og i år har fået et sted mellem 26 og 30 mill. kr. Dertil kommer,

at der, som alle ved fra statistikken, bliver færre og færre mindre landbrugere, og derfor mente vi, at når der var færre landbrugere og beløbet steg, var der faktisk en reel mulighed for at kunne anvende nogle af disse midler på den måde, jeg her har nævnt. Landbrugsministeren mener, at hvis man rykker af denne kornfonds midler, så forrykker man forliget mellem regeringen og landbrugserhvervet. Hertil vil jeg sige, at vi ikke er med i dette forlig, og vi kan jo have en anden opfattelse af fordelingen, end landbrugsministeren har.

Landbrugsministeren mente, at jeg med dramatik havde talt om Vejle og Omegns Andelssvineslagteri. Det, jeg fremhævede, og som jeg måske var lidt hård i talen om, var ikke den aftale, der foreligger i dag, men der kom en henvendelse til folketingsudvalget, som efter min opfattelse ikke blev belyst tilstrækkeligt, således at de medlemmer, der sad i udvalget, kunne træffe beslutning om, hvad der var rigtigt eller forkert. Derfor vil jeg også gerne sige til hr. Niels Eriksen, at jeg ikke har givet udtryk for, at svineslagteriernes salgforening skulle opløses. Jeg har ikke givet udtryk for, at det ikke er rigtigt at have kvantumsordninger med England og mange andre ting, og jeg har ikke kritiseret, at regnskabet ikke bliver fremlagt. Det, jeg har ønsket under folketingets udvalgsarbejde, var at få konstateret, om slagteriet i Vejle blev behandlet på lige fod med andre svineslagterier, hvad enten de var private eller andelslagterier, og det mener jeg ikke vi har fået tilstrækkeligt oplyst i udvalget. Hr. Niels Eriksen, som jo har et særligt kendskab til dette område, siger her i dag, at slagteriet i Vejle behandles på lige fod med de andre; og hvis det forholder sig sådan, ja, så er den lovgivning, som vi har gennemført tidligere, rigtig. Men jeg mener bare ikke, at folketingets medlemmer i udvalget har fået tilstrækkelige oplysninger til at kunne træffe den endelige afgørelse, og det var det, jeg ønskede at give udtryk for i min tale. Det er

[H. C. Toff.]

også det, jeg ønsker at få behandlet under det udvalgsarbejde, der skal foregå nu her mellem anden og tredje behandling.

Landbrugsministeren var også inde på det spørgsmål, jeg rejste før om handelsmøller, og sagde til mig, at vi ikke her i folketinget kunne tage alle mulige organisationers interesser op, og det giver jeg da ministeren ret i. Men det, jeg rejste spørgsmål om, var, om det, også af hensyn til det danske landbrug, ikke ville være fornuftigere at ordne det således, at dansk rug- og hvedemel kan sælges på Færøerne og i Grønland til samme pris som udenlandsk mel. Nu sagde landbrugsministeren, at man måtte huske på, at når vi rørte ved dette her, gik det ud over de midler, som landbruget skulle have til rådighed. Må jeg spørge landbrugsministeren: er det meningen, at for at skaffe de midler, som nu skal bruges til den aftale, — om man kan sige det sådan — som Bryggeriforeningen har ønsket, har ministeren truffet en aftale med landbrugets organisationer om, at beløbsrammen til landbruget skal formindskes, eller er det ministerens ønske, — og har han tilslutning til — at der skal bruges flere midler, og at de skal tages af finansministerens kasserereserve? Hvis det sidste er tilfældet, kunne vi jo også bruge de sidste 100.000-200.000 kr. til handelsmøllerne, således at det bliver muligt at sælge dansk hvedemel og dansk rugmel på Færøerne og i Grønland lige så billigt som udenlandsk hvedemel og udenlandsk rugmel.

Morten Lange: Landbrugsministeren gjorde opmærksom på, at vort ændringsforslag ville forskubbe fordelingsnøglen. Det er ganske rigtigt; det var også meningen, så det er da godt, at det er blevet tydeliggjort. Så meget er vi altså ikke uenige om. Vi synes, at fordelingsnøglen trænger til en sådan forskubning, og heri var vi altså åbenbart til en vis grad enige med hr. Svend Haugaard, som dog har det mærkelige i sig, at når han er enig med nogen, taler han ondt om dem; det skulle han ikke gøre, thi det fremmer ikke ekspeditionen.

Jeg går ud fra, at når hr. Svend Haugaard i den sidste tid i landbrugsdebatterne har brugt så væsentlig en del af sin taletid til at tale om socialistisk folkeparti, er

det, fordi han vil forbedre sit partis forhold til anden side, og det er jo en from skik. Men det skal nu ikke få mig til andet end fastholde, at vort ændringsforslag om at kanalisere nogle penge over til staldbyggeriet ikke er noget, der er taget ud af luften for nylig, og det er heller ikke noget, vi er blevet inspireret til af hr. Svend Haugaard; det har vi såmænd i mange herrens tider haft stående i vore udmærkede partiprogrammer; dér står det stadig væk, og når lejlighed gives, bliver det taget frem — og det bliver det altså ved lejligheder som denne.

Det er naturligvis fuldstændig klart, at hvis man prøver på at komme med et lovforslag om en sådan fordelingsforskubning, kan man få lidt problemer med at finde ud af nøjagtigt, hvorledes fordelingen skal ske til sin tid. Men der har før været rokeret med nogle millioner i en fart i dette hus, og det kunne formodentlig også gøres her; især da det er således med disse konti, at det, der ikke opbruges, kan henstå til næste år, og så bliver der såmænd nok bygget nogle kostalde for pengene.

Hr. Svend Haugaard kan heller ikke forstå, hvorfor vi har taget mejerisektoren ud til særlig behandling i forbindelse med momslovgivningen. Jeg synes ikke, det er så forfærdelig svært at forstå, at de områder, der er belagt med hjemmemarkedsafgifter, kan kræve en særlig behandling, og det ligger ganske enkelt sådan, at hvis vi skulle investere pengene nogenlunde sikkert, var mejerisektoren den mest overskuelige og den, hvor det lod sig gøre med nogenlunde sikkerhed. Hvis vi var gået ind på de andre ordninger, var det blevet noget vanskeligere at kontrollere, om forbrugerne virkelig fik nogen fordel ud af det. Derfor er dette valg foretaget. Der er også andre årsager til, at jeg anser mejerisektoren for at være, skal vi sige den mest sociale af landbrugssektorerne. Jeg synes derfor, det er vigtigt, at vi har fået sat ind på dette område, og jeg synes, hr. Svend Haugaard skulle tage og overveje, om han nu også stemmer rigtigt, hvis han ikke vil stemme for det udmærkede lovforslag, som dækker denne side af sagen.

Hr. Niels Westerby holder altid nogle foredrag herinde om, at vore landbrug ikke kan blive store nok, og at vi er et ondt

[Morten Lange.]

folketing, der forhindrer landbrugene i at vokse og vokse. Det er, så vidt jeg kan se, sådan, at vi i temmelig lang tid har haft voksende landbrug og sammenlægninger også langt ud over de grænser, vi har sat for ydelse af tilskud. Jeg tror såmænd i og for sig snarere, at vi skal til at se på en del af landbrugene med mindre tilliggende; mon det ikke er sådan, at de trænger til noget mere røgt og pleje? Jeg synes, vi såmænd har røgtet og plejet de store hartkorn rigtig godt.

Hr. Niels Eriksen gjorde opmærksom på, at det var forholdene udefra, der skabte afsætningskaos i landbruget. Jeg vil blot fastholde, at så vidt jeg kan se, er det stadig væk sådan på slagterisektoren, at det er landbrugets egne organisationsforhold, der kikser, når man her ikke kan få en lignende fasthed i organisationen, som man har inden for mejeribrugsområdet. Men det kan jo ske, at man, når det bliver sagt tit nok, til sin tid vil nå til at få et mere rimeligt resultat. Vi håber det. Vi anser naturligvis stærke salgsorganisationer inden for landbruget for at være et tveægget sværd, og det kan såmænd godt ske, det vil komme til at gå ud over os selv også; men vi sælger da gud ske lov de fleste af vore landbrugsprodukter til udlandet.

Svend Haugaard: Hr. Niels Eriksen var forbavset over, at vi afviste kornordningen. Det gjorde vi da også for to år siden, så der er ingen grund til at blive særlig forbavset i dag over, at vi ikke har ændret standpunkt siden da. Men hvis man ikke tidligere har afvist den og gør det nu, kan det jo være, at det skyldes, at man nu i mellemtiden har fået dårlige erfaringer. I øvrigt har vi ikke uden videre afvist en kornordning; vi har jo anvist en nettokornsalsordning, som vi finder væsentlig bedre. Vi mener, at den nu foreslåede kornordning har en række uheldige følger af den ulige fordeling til de forskellige brugsstørrelser.

Hr. H. C. Toft mente, at det kun var de 14 mill. kr. og ikke de 50 mill. kr., man ville bruge af; så havde det måske været klogt, om han havde sagt det straks. Alligevel kan man ikke komme uden om, at uanset om man tager de 14 mill. kr. eller de 50 mill. kr.,

går det fra de mindre til bl. a. også de større, som nyder godt af alt det andet i forvejen, kornordning, rapsordning osv. Men da det næppe er et offer for dem, hr. H. C. Toft repræsenterer, er det vel fuldt ud forståeligt.

Til hr. Morten Lange: nej, det er ikke rigtigt, at det er for at forbedre forholdet til anden side. Det går godt til den ene side, og det går vel også til den anden side. Det er måske snarere for at lodde, hvorvidt de fremsatte lovforslag nu også har en vis standhaftighed og værdi, så man kan bygge på dem senere hen. Nu blev der sagt, at mejerisektoren var den mest overskuelige. Jeg synes nok, at det, vi har set af lovforslag med fedtenheder og momsens over på detailprisen, i hvert fald ikke gør det særlig overskueligt. Der findes da andre områder, hvor der er centraliseret salg, og hvor der altså også skulle være en mulighed for at sætte ind; og at netop mejeriprodukterne skulle være mere sociale end f. eks. brød, har jeg lidt svært ved at indse. Jeg tror stadig væk, det er, fordi man skulle have noget for at få momsens til at glide ned; det har man altså fået, og dermed mener man, at man kan stille sig tilfreds. Jeg mener, at det havde været en mere praktisk form, om man i stedet for havde givet lidt mere til de forskellige sociale ydelser. Det havde været langt enklere, langt lettere at administrere og langt lettere at overskue.

Niels Westerby: Naturligvis er vi klar over, at landbrugets vanskeligheder skyldes mange ting — andre staters lovgivning, støttelovgivning, vanskelighederne med at eksportere til andre lande og det stigende omkostningsniveau her i landet — så derfor vil jeg da aldrig påstå, at den eneste årsag til, at landbruget ikke har ordentlige vilkår, er vor strukturlovgivning.

Jeg vil så sandelig heller ikke gøre mig klog på, om nogen bestemt brugsstørrelse er rigtigere end en anden. Men det, vi siger fra liberalt centrums side, er, at den enkelte landmand skal have lov til selv at finde ud af den for ham rigtige brugsstørrelse. En del af forklaringen på vanskelighederne i landbruget er, at folketinget har vedtaget en lovgivning, der forhindrer dette ved at sætte ret snævre grænser for, hvad man kan foretage sig. Dette være sagt som et, skal vi sige korrektiv til landbrugsministerens

[Niels Westerby.]

udredning af, hvad der er LCs synspunkter på dette område; vi taler ikke for det af kærlighed til nogen bestemt brugsstørrelse, men for at give frihed for landmændene til at finde ud af den for dem rigtige brugsstørrelse. Jeg tvivler nemlig på, at landbrugsministeren eller nogen anden herinde i tinget vil være i stand til at pege på den rigtige brugsstørrelse. Det tror jeg nok landmændene er bedst egnede til.

Det andet spørgsmål, jeg lige vil strejfe — vi må jo alle sammen give afkald her, hvor der skal klares så meget på så uendelig kort tid — er spørgsmålet om selve kornordningen. Man må vel give hr. Niels Erikson ret i, at det ikke er rigtig let at forstå, hvorfor hr. Svend Haugaard afviser kornordningen. Det må vel også ses i forbindelse med hr. Skyttes politik, mens han var landbrugsminister. Kornordningen er vel nok, når kornprisen bliver højere, en fordel for de noget større landbrug. På den anden side er det sådan, at jo lavere man fastsætter kornprisen, des større animalsk produktion vil man få, og så kan den animalske produktion blive så stor, at den kan overmætte markedet og tvinge priserne ned i en sådan grad, at selv om man sælger noget mere, får man færre penge hjem. Men jeg vil sandelig ikke afvise, at man ud fra en vurdering af hensynet til lighed mellem brugsstørrelserne og de andre hensyn, som er i sagen, kunne sige, at den nuværende kornpris måske ligger lidt i overkanten af, hvad der er det rigtige. Det er bl. a. også en af de ting, vi bliver nødt til at tænke på til næste runde i landbrugsforhandlingerne eller landbrugslovgivningen.

For det tredje vil jeg sige, at vi ikke kan medvirke til forslag til lov om tilskud til forbrugerpriserne på mejeriprodukter. Vi er klar over, at dette var SF's betingelse for at medvirke til merværdiafgiften; men vi finder ikke, at det er rigtigt at lave en ny tilskudsordning, der er med til at forvride priserne på de produkter, som sælges til forbrugerne. Vi finder yderligere, at dette kunne løses på en meget bedre måde. Det kunne klares ved, at man gav nogle sociale tilskud; dem har man i forvejen, så det giver ikke yderligere administration. Her vil jeg i ganske særlig grad pege på børnetilskuddene, som vi i liberalt centrum netop i vores

skattereformforslag pegede på burde forhøjes. Det havde været meget bedre at tage de sociale hensyn end at lave en ny tilskudsordning som den, der er foreslået af regeringen og SF, og den kan vi altså ikke medvirke til eller stemme for ved tredje behandling.

Landbrugsministeren (Chr. Thomsen): Jeg skal ikke på dette sene tidspunkt forlænge diskussionen, men kun sige konkret til hr. H. C. Toft, der spurgte, hvor pengene skulle komme fra, hvis man ved et udvalgs møde nu imellem anden og tredje behandling ønskede at opfylde bryggeriernes ønske, at det ikke er meningen, at de skal tages af kornfondens midler.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om afsætning af danske landbrugsvarer m. m.

§§ 1-6 og ændringsforslag nr. 1 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 forkastedes med 99 stemmer mod 19; 8 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 7 i den ændrede affattelse og §§ 8-12 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om en kornordning for høstårene 1967-68 og 1968-69.

Lovforslagets §§ 1-12 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Derpå foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om tilskud til forbrugerpriserne på mejeriprodukter.

Lovforslagets §§ 1-6 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om afsætning af frisk dansk frugt og danske gartneriprodukter.

Lovforslagets §§ 1-11 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (From): De fire lovforslag går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om udlån til yngre landmænd.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 90) findes i tidenden sp. 1878, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1509).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling satte til forhandling under ét.

Chr. Rasmussen: Dette lovforslag har jo været behandlet i forbindelse med de strukturlove, som vi vedtog her i tinget for kort tid siden. Behandlingen har imidlertid været fortsat og har ført til væsentlige ændringer, idet man helt har forladt arealgrænsen for låntildeling og i stedet er gået over til, at lånet kan ydes i forhold til ejendommens handelsværdi, dog højst i forhold til 600.000 kr. Oprindeligt havde landbrugsministeren stillet et ændringsforslag gående ud på 700.000 kr., men i udvalget blev der enighed om at nedsætte dette til 600.000 kr. mod samtidig at forhøje aldersgrænsen fra 35 til 40 år, således at man bevarede den anslåede beløbsramme.

Endvidere er der jo efter forliget med landbruget stillet et beløb på 5 mill. kr. årligt i 2 år til rådighed som direkte tilskud til førstegangsetablerede landmænd med landbrugsmæssig uddannelse. Dette beløb

fordeles efter ansøgning ved årets udgang på grundlag af købesummen for de enkelte ejendomme.

De konservative har stillet et ændringsforslag, nemlig nr. 5, gående ud på en højere lånegrænse end den anførte, der sættes i forhold til 600.000 kr., idet man foreslår en fast lånegrænse på 70.000 kr., det vil skønsmæssigt sige en forhøjelse på ca. 20.000 kr. pr. ejendom. Jeg må anbefale at stemme imod dette ændringsforslag, mens jeg anbefaler at stemme for ændringsforslagene nr. 1, 2, 3, 4, 6, 7 og 8.

Jeg skal med disse få bemærkninger på mit partis vegne anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Peter Larsen: Ved første behandling udtrykte jeg på venstres vegne nogen betænkelighed ved visse ting i det af landbrugsministeren fremsatte lovforslag.

Vi pegede bl. a. på, at den arealgrænse, der var indsat i lovforslaget, ville være med til at sætte skel blandt de nyetableredes muligheder for at opnå støtte, og vi betvivlede også, at loven ville være tilstrækkelig effektiv.

Nu efter behandlingen i udvalget er det med en vis tilfredshed, vi kan konstatere, at der er sket betydelige fremskridt. Jeg erkender, at fremskridtet først og fremmest er opnået i kraft af de 2 gange 5 mill. kr., som er et led i aftalen mellem landbruget og regeringen, men disse 10 mill. kr. betyder jo i realiteten en fordobling af den nyttevirkning, som de unge landmænd eller nyetablerede vil få af loven.

Vi finder også, at det er et fremskridt, at man nu har fjernet arealgrænsen og erstattet denne med et fast lånebeløb, som betyder, at alle førstegangsetablerede får andel i de nye lånemuligheder. Jeg synes, det er et væsentligt fremskridt, at man ikke skal opleve, at nogle over en vis arealstørrelse slet ikke kan få nogen nytte af det.

Vi er også tilfredse med, at også ønsket om en forhøjelse af aldersgrænsen fra 35 til 40 år er med i den aftale, der blev indgået.

Vi kan vel ikke sige, at man med disse ændringer har løst de problemer, der knytter sig til spørgsmålet om førstegangsetablering; men det er for os at se et godt supplement, som vi kan bygge videre på, selv